

درس‌های انتظار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي
الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ
الَّذِي أَرْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا

يُشْرِكُونَ بِشَيْءٍ ۝۵۵ سورة نور، آیه ۵۵

به نام خدای بخشاینده مهربان

خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند وعده می‌دهد که قطعاً آنان را حکمران روی زمین خواهد کرد، همان گونه که به پیشینیان آنها جانشینی روی زمین را بخشید و دین و آیینی را که برای آنان پسندیده، پابرجا و ریشه‌دار خواهد ساخت و ترسشان را به امنیت و آرامش تبدیل می‌کند، آن چنان که تنها مرا می‌پرستند و چیزی را شریک من نخواهند ساخت.

يَسْتَخْلِفَنَّهُمْ	يُمَكِّنَنَّ	أَرْتَضَى
آنان را جانشین خود خواهد کرد	پابرجا و ریشه‌دار خواهد ساخت	پسندیده است
يُبَدِّلَنَّهُمْ	يَعْبُدُونَنِي	لَا يُشْرِكُونَ
برای آنها تبدیل می‌کند	تنها مرا می‌پرستند	شریک نخواهند ساخت

نمای درس

منتظران واقعی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف چه خصوصیتی دارند؟ آیا ما هم منتظر واقعی هستیم؟ در این درس می‌آموزیم که اگر بخواهیم از منتظران حقیقی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف باشیم باید چه ویژگی‌هایی را در خودمان ایجاد یا تقویت کنیم.

سیمای هدایتی آیه

در درس قبل آموختیم که بر اساس اراده حتمی و قطعی خداوند، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور خواهد کرد و بساط ظلم را برخواهد چید. در آیه‌ای که امروز با هم تلاوت کردیم نیز بر همین مطلب تأکید شده است.

از مجموع آیه چندین بر می‌آید که خداوند به گروهی از مسلمانان که دارای دو صفت «ایمان» و «عمل صالح» هستند سه نوید داده است:

۱- شینی و حکومت روی زمین.

۲- نشر آیین حق بطور اساسی و ریشه‌دار در همه جا.

۳- از میان رفتن تمام اسباب خوف و ترس و وحشت و ناامنی.

و نتیجه این امور آن خواهد بود که با نهایت آزادی خدا را بپرستند و به دستورهای پروردگار عمل کنند و حید خالص را در همه جا بگسترانند.

مفهوم آیه عام است و در هر عصر و زمان که پایه‌های ایمان و عمل صالح در میان مانان مستحکم شود، آن صاحب حکومتی ریشه‌دار و پرنفوذ خواهند شد. حکومت

پیامبر در شهر مدینه یکی از مصداق‌های آن است. حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مصداق کامل این آیه است.

در پرتو آیه، مهم‌ترین خصوصیت‌های منتظران واقعی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را با هم می‌خوانیم:

۱) ایمان

بار دیگر ابتدای آیه را با هم مرور کنیم و ببینیم خداوند به چه کسانی وعده پیروزی داده است: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ»، به نظر شما اگر کسی ایمان نداشته باشد، باز

هم شامل این آیه می‌شود؟ پس منتظر واقعی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف باید همیشه در تقویت ایمان خود بکوشد؛ ایمان کامل و خداشناسی یاران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به گونه‌ای است که امام علی عجل الله تعالی فرجه الشریف در این باره می‌فرماید: فَهَمُّ الَّذِينَ وَحَدُوا اللَّهَ حَقَّ تَوْحِيدِهِ؛ (کامل سلیمان،

یوم‌الخلاص، ص ۲۲۴) آنان به یگانگی خداوند، آن چنان که حق توحید اوست، اعتقاد دارند.

۲) عمل صالح

بار دیگر ابتدای آیه را با هم مرور کنیم: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ». با توجه به آیه، آیا ایمان زبانی به تنهایی برای همراهی با امام زمان کافی است؟ پاسخ روشن است. عمل صالح مفهوم روشنی دارد. در زبان فارسی به کار نیک ترجمه می‌شود و شامل همه کارهای خوب می‌شود. امام خامنه‌ای در این باره می‌گوید: هر فعالیت مهم اقتصادی انجام بگیرد، عمل صالح است؛ هر حرکتی در جهت کمک به مردم، کمک به مستضعفین، کمک به فقرا انجام بگیرد، عمل صالح است؛ هر حرکتی در جهت تبلیغ حقایق و مقابله با موهومات انجام بگیرد، عمل صالح است. (سخنرانی در تاریخ ۱۳۸۹/۰۸/۲۴)

یکی از لقب‌های حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف، اباصالح است؛ لقب اباصالح از قرآن گرفته شده است که می‌فرماید: «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»؛ (سوره انبیاء، آیه ۱۰۵) ما در کتاب زبور، پس از ذکر (تورات) نوشته‌ایم که زمین را بندگان صالح به ارث می‌برند.

آری انسان باید «صالح» باشد تا یار «اباصالح» شود و از آن حضرت بخواهد برایش دعا کند:

ابا صالح! التماس دعا، هر کجا رفتی، یاد ما هم باش

● استقامت

در آیه‌ای که با هم خواندیم، به نکته تاریخی زیبایی اشاره شده و آن پیروزی حقیقت‌جویان در طول تاریخ است. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های حق‌جویان، استقامت و پایداری بوده است؛ چنانکه خداوند درباره حضرت موسی و هارون علیهم‌السلام فرمود: «استقامت به خرج دهید و از راه (و رسم) انی که نمی‌دانند، تبعیت نکنید!» (سوره یونس، آیه ۸۹) در قرآن دو بار به پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمان به استقامت داده شده است (سوره هود، آیه ۱۱۲) و در ادامه یکی از این دو، پیروا مبر صلی الله علیه و آله نیز به استقامت مکلف شده‌اند. (سوره هود، آیه ۱۱۲) خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا

هُمَّ يَحْزَنُونَ»؛ (سوره احقاف، آیه ۱۳) کسانی که گفتند: «پروردگار ما الله است»، سپس استقامت کردند، نه ترسی برای آنان است و نه اندو گین می‌شوند.

یاوران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، نمونه‌های کامل صبر و استقامت هستند. یکی از مهم‌ترین عرصه‌های استقامت در زمان غیبت، استقامت یاران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در عرصه اعتقادات است. امام باقر علیه السلام در این زمینه فرموده‌اند: روزگاری می‌رسد که امام از مردم غائب می‌شود. پس خوشا به حال کسانی که در آن زمان، بر امر ما استوار می‌مانند.

(الکورانی، المعجم الموضوعی لأحادیث الإمام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج ۲۴، ص ۱)

اگر در برابر طوفان شبهات ایستادیم؛ از موج حوادث، شبیخون فرهنگی، ناتوی نظامی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی نهراسیدیم؛ آن‌گاه می‌توانیم ادعای یاری امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف کنیم و بگوییم:

منم که مهر نبی و ولی پناه من است	دعای نایب حق ورد صبحگاه من است
ز وصل او نشکیم گرم به تیغ زند	رمیدن از در دولت نه رسم و راه من است
به حال من نظری کن ای امام زمان	که التفات تو کفاره گناه من است

پرتویی از قرآن ناطق

خطبه ۱۵۰

إِنَّ مَنْ أَدْرَكَهَا مِنَّا يَسْرِي فِيهَا
 بِسِرَاجٍ مُنِيرٍ وَيَحْذُو فِيهَا عَلَى مِثَالِ
 الصَّالِحِينَ لِيَحُلَّ فِيهَا رَبَقًا وَيُعْتَقَ
 فِيهَا رِقًا وَيَصْدَعَ شَعْبًا وَيَشْعَبَ
 صَدْعًا فِي سُتْرَةٍ عَنِ النَّاسِ

آن فرد از اهل بیت (حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف) که
 فتنه‌های آینده را دریابد، با چراغی روشنگر در آن
 گام می‌نهد، و بر همان سیره و روش پیامبر صلی الله علیه و آله و
 امامان عليهم السلام رفتار می‌کند تا گره‌ها را بگشاید، بردگان
 و ملت‌های اسیر را آزاد سازد، جمعیت‌های گمراه و
 ستمگر را پراکنده و حق‌جویان پراکنده را جمع‌آوری
 می‌کند. حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف سال‌های طولانی
 در پنهانی از مردم به سر می‌برد...

در صفحات قبل به سه صفت از مهم‌ترین صفات‌های یاوران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف اشاره کردیم. اینک به برخی دیگر از صفات آنان اشاره می‌کنیم.

(۱) پیامبر گونه

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف که در سخن امام علی عليه السلام آمده این است که امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف بر سیره و روش پیامبر صلی الله علیه و آله و دیگر اولیای الهی عمل می‌کند. یاوران مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف نیز باید اینگونه باشند تا بتوانند در رکاب امام خودشان باشند. حال ما باید ابتدا روش رسول خدا صلی الله علیه و آله را بیاموزیم و سپس به آن عمل کنیم. پس بیایید ده نمونه از سیره و روش پیامبر صلی الله علیه و آله را با هم مرور کنیم.

۱. از بیکاری و وقت‌گذرانی بیهوده متنفر بود.
۲. در امانتداری بسیار کوشا بود.
۳. با ظلم و ظالمان مبارزه می‌کرد.
۴. با خانواده بسیار مهربان بود.
۵. به نظافت و بوی خوش علاقه شدید داشت، هم خودش رعایت می‌کرد و هم دیگران را به آن راهنمایی می‌کرد.
۶. در معاشرت با مردم، مهربان و گشاده‌رو بود.
۷. در سلام به همه حتی کودکان پیشی می‌گرفت.
۸. پای خود را جلو دیگران دراز نمی‌کرد.

پرتویی از قرآن ناطق

خطبه ۱۵۰

۹. به عیادت بیماران می‌رفت.

۱۰. اگر کسی مشکل یا گرفتاری داشت، به او برای حل مشکل کمک می‌کرد.

۲) خدمتگزاری

یکی دیگر از صفت‌های مهدی یاوران، خدوم بودن آنان است. یکی از مهم‌ترین فلسفه‌های قیام حضرت مهدی که در خطبه ۱۵۰ آمده و در صفحه قبل با هم خواندیم: «گره‌گشایی» است. آیا ممکن است امام برای این هدف ظهور کند ولی یاران آن امام در این هدف با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف همگام نباشند؟

اگر عاشقانه هوادار یاری   اگر مخلصانه گرفتار یاری

اگر آبرو می‌گذاری به پایش   یقینا یقینا خریدار یاری

بگو چند جمعه‌گذشتی ز خوابت؟   چه اندازه در نُدبه‌ها زار یاری؟

۳) دانش‌افزایی

دین مبین اسلام نیز بیش از هر دین و آیین دیگری به علم بها داده و انسان‌ها را به تعلیم و تعلم فراخوانده است. یکی از ویژگی‌های ممتاز یاران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف علم و دانش آنان است. زمان ظهور را می‌توان عصر شکوفایی علمی نامید. امام صادق علیه السلام در این باره می‌فرماید: «علم و دانش بیست و هفت حرف (بخش) است و همه آن چه پیامبران آورده‌اند، تنها دو حرف آن است و مردم تاکنون جز با آن دو حرف، با حرف‌های دیگر آشنایی ندارند و هنر قائم ما قیام کند، بیست و پنج حرف دیگر را بیرون آورده، آن را بین مردم نشر و گسترش می‌دهد. و آن دو حرف را نیز ضمیمه می‌کند و مجموع بیست و هفت حرف را در میان مردم منتشر می‌سازد.»

خوشا وقت کسان عهد مهدی   خوشا آن کودکان مهد مهدی

که هر علمی که باشد زیرکان را   «الف» تا «یا» بود آن کودکان را

ز علمش خلق عالم علم گیرند   ز دینش مشرکان هم دین پذیرند

نوجوان، جوان، زن، مرد، دانش‌آموز، دانشجو، طلبه، معلم و استادی می‌تواند خود را یاور امام زمان بداند که در علم آموزشی سخت بکوشد.

و اجْعَلْنَا لَهُ سَامِعِينَ مُطِيعِينَ، وَ فِي رِضَاهُ سَاعِينَ، وَ إِلَى نُصْرَتِهِ وَ الْمُدَافَعَةِ عَنْهُ مُكْنِفِينَ، وَ إِلَيْكَ وَ إِلَى رَسُولِكَ صَلَوَاتُكَ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِذَلِكَ مُتَقَرِّبِينَ.

(خدایا) ما را نسبت به او (امام زمان) شنوا و فرمانبردار و در راه به دست آوردن خشنودیش کوشا، و در یاری و دفاع از او مددکار قرار ده، تا به وسیله این امور، به تو و به رسالت که درودت بر او و آتش باد، تقرب جوییم.

امام سجاد علیه السلام در این دعا از خداوند می‌خواهد که اطاعت کامل از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را به ما عنایت کند. وقتی می‌توانیم به این درجه برسیم که علاوه بر صفاتی که پیش از این خواندیم، دارای صفت‌های زیر باشیم.

(۱) بصیرت

یاوران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در سایه بصیرتی که دارند در فرمانبری از امام و شناخت او و تشخیص حق و باطل دچار مشکل نمی‌وند و در فتنه‌ها هوشیارانه راه می‌جویند. آنان همراه با امام خودشان همواره با «چراغ مهدویت» راه می‌پیمایند. بصیرت مهدی یاوران به گونه‌ای است که گویا حقایق را با چشم سر دیده و به آن یقین پیدا می‌کنند.

چنانکه مولای متقیان به این نکته اشاره کرده است. (الکورانی، المعجم الموضوعی لاحادیث الآمام

المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج ۳، ص ۱۰۰ و حاکم نیشابوری، مستدرک الصحیحین، ج ۴، ص ۵۵۴)

(۲) شجاعت

توفیق دفاع از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف یکی از دعا‌های امام سجاد علیه السلام است. بدون شک، دفاع از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و جهاد در رکاب آن حضرت، بدون شجاعت امکان پذیر نیست. امروزه ما به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف دسترسی نداریم ولی به نایب آن حضرت دسترسی داریم. پس وظیفه داریم با تمام تلاش و در همه صحنه‌ها از ایشان دفاع کنیم و «اگر آن روز حسین فاطمه تنها ماند»، «نگذاریم که این واقعه تکرار شود.»

کارگاه ترجمه

اقسام واو

واو در زبان عربی چهار معنا دارد، در درس‌های قبل به واو حالیه پرداختیم، در این درس به سه قسم دیگر می‌پردازیم:

۱. واو استیناف: استیناف از نظر لغت یعنی جدایی. واو استیناف اصطلاحاً به واوی گفته می‌شود که بین دو جمله جدایی می‌اندازد. این واو همیشه اول جمله می‌آید و می‌فهماند که این جمله با جمله قبل ارتباطی ندارد. مثل: **وَلَا تَهْنُوا وَلَا تَحْزَنُوا؛** و سستی نکنید و غمگین نباشید. (سوره مؤمنون، آیه ۱۳۹)

۲. واو عاطفه: عاطفه از نظر لغت یعنی «ربط دهنده». واو عاطفه یک کلمه یا یک جمله را به ماقبل خود ربط می‌دهد و با این ربط دادن از تکرار برخی کلمات جلوگیری می‌کند.

در فارسی به جای اینکه بگوییم: «علی رفت، حسن رفت، حسین رفت» می‌ییم: علی و حسن و حسین رفتند. در عربی هم همینطور است؛ مثل:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ؛ (سوره نور، آیه ۵۵)

خداوند به کسانی از شما که امان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند وعده می‌دهد.

در اینجا دیگر فعل «وعد» تکرار نشده است.

۳. واو قسم: واوی است که به جای کلمه «أَقْسِمُ» به کار می‌رود. در ترجمه کردن هم «قسم می‌خورم» ترجمه می‌شود؛ مثل: **وَالْتِّينِ وَالزَّيْتُونِ؛** (سوره تین، آیه ۱) سوگند به انجیر و زیتون.

حافظ شویم

مرحله چهارم: تحکیم و تکمیل حفظ اولیه

بعد از گذشتن چند ساعت از حفظ اولیه، معمولاً بخشی از محفوظات انسان دچار آسیب شده، در ذهن کمرنگ می‌شود. برای تجدید حفظ اولیه و ترمیم آن لازم است حافظ در طول روز، چند بار آیات جدید حفظ شده خود را تکرار کند تا کلماتی که در این فاصله فراموش شده‌اند، بازیابی شوند.

پیشنهاد می‌شود با گذشت فاصله‌های زمانی ۲، ۶ و ۱۲ ساعت از حفظ اولیه و در نهایت پیش از استراحت شبانه، آیات مرور و تکرار شوند و در صورت بروز اشکال یا فراموشی، محفوظات ترمیم و بازسازی شوند.

پرسش و تمرین

واژگان زیر را ترجمه کنید.

از تَضَى	يُمْكِنَنَّ	يَسْتَخْلِفْنَهُمْ
لا يُشْرِكُونَ	يَعْبُدُونِي	يُبَدِّلْنَهُمْ

عبارت زیر را ترجمه کنید.

قَبْلِهِمْ	مِنْ	الَّذِينَ	اسْتَخْلَفَ	كَمَا	الْأَرْضِ	فِي	لَيَسْتَخْلِفْنَهُمْ	واژگان
								تحت اللفظی
								ترجمه روان

ج بر اساس محتوای درس به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱. با توجه به آیه ابتدای درس، خداوند به دو شرط وعده پیروزی می‌دهد، آن دو

..... شرط چیست؟

۲. پنج مورد از سیره و روش پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که یاران امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى فُرُجَهُ الشَّرِيفَ باید طبق آن عمل

کنند را بیان کنید.

۳. فرمایش امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام در مورد شکوفایی علم در عصر ظهور را بنویسید.

کارخواست

علائم و نشانه‌های ظهور امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى فُرُجَهُ الشَّرِيفَ چیست؟ چه اتفاقاتی باید بیفتد تا مطمئن

شویم امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى فُرُجَهُ الشَّرِيفَ می‌خواهند ظهور کنند؟

